

WSTĘP

Prognozowany koniec znaczenia naukowej refleksji teoretycznej nad teorią społeczną nie nastąpił, nie doszło także do zmniejszenia zainteresowania nią. Nauki społeczne w dalszym ciągu zwracają intensywną uwagę na ustalenia teoretyczne. Posługują się nimi, korzystają z już istniejących rozstrzygnięć, traktując je jako wartościowe zasoby, poszerzają dostępne koncepcje, rozbudowują wiedzę teoretyczną. Refleksja teoretyczna ma się dobrze, teoria dalej decyduje o podstawach wielu paradygmatów naukowych, niekiedy wręcz utrzymując i poszerzając ich znaczenie. Warto zauważyć, że chociaż zmieniają się tematy będące głównym przedmiotem zainteresowania teorii społecznej, to jednocześnie przekonanie o potrzebie teoretyczności trwa, jest dalej podzielane przez naukowców.

Powyższe uwagi odnoszą się także do nauki o polityce – w tej dziedzinie nie ma wątpliwości co do potrzeby kontynuowania namysłu teoretycznego. Wynika to także z braku możliwości dokładnego oddzielenia tego, co polityczne, od tego, co społeczne. Wydaje się nawet, że teoria „łączy” wielu politologów, i to nie tylko tych posługujących się wyjaśnieniami według wzoru analityczno-empirycznego. Większość badaczy odwołujących się do innych paradygmatów również docenia znaczenie rozważań teoretycznych. Nie widać ponadto tendencji do zmniejszenia się zainteresowania tworzeniem szczegółowych teorii polityki. Wręcz przeciwnie, status dzisiejszej nauki o polityce sprzyja takim działaniom. Wieloaspektowość polityki zapewnia miejsce wszystkim teoriom polityki, podtrzymuje pluralistyczny charakter nauki o polityce, objawiający się najpełniej wielością i różnorodnością podejść i sposobów uprawiania refleksji o polityce. Częścią tego procesu jest stan samej politologii, w której nie doszło do wyłonienia się hegemonu, czyli jednego podejścia badawczego narzucającego innym odpowiedzi na pytanie, czym jest polityka. Brak dominującej, podstawowej teorii polityki jest potwierdzeniem siły dyscypliny, a nie jej słabością, daje impulsy do kontynuowania namysłu teoretycznego nad polityką.

Częścią tego namysłu jest przedstawiany czytelnikowi niniejszy tom czasopisma „Politeja”. Jego zawartość i struktura próbują oddać znaczenie i przydatność rozważań

teoretycznych nad polityką. W pierwszym artykule Dominik Sieklucki analizuje w ujęciu teoretycznym decentralizację traktowaną jako właściwość (cecha) struktur organizacyjnych. Autorem rozważań dotyczących zastosowania pojęcia interesu do opisu i wyjaśniania działań politycznych jest Mirosław Karwat. W kolejnym tekście Leszek Sobkowiak analizuje kategorię konfliktu politycznego, wykorzystując do tego szeroką, interdyscyplinarną perspektywę. Kwestiami dehumanizacji, depolityzacji, czyli kryteriami i warunkami uznawania poszczególnych zjawisk i procesów za polityczne, zajmuje się Paweł Ścigaj. Błażej Sajduk podejmuje próbę nakreślenia ram teoretycznych dla potencjalnie korzystnej współpracy pomiędzy środowiskami badaczy i analityków w zakresie operacjonalizacji zagadnień teoretycznych przy wykorzystaniu ustrukturyzowanych technik analitycznych. Celem artykułu Piotra Obacza jest objaśnienie istoty zjawiska modulacji relacji politycznych oraz wysunięcie propozycji systematyzacji teoretycznej modulatorów relacji politycznych. Artykuł Janusza Węgrzeckiego podkreśla tezę, że nauce o polityce brakuje rozbudowanej, personalistycznej perspektywy teoretycznej. Jacek Ziółkowski koncentruje się na teorii gier – użytecznym i wciąż rozwijającym się narzędziu badawczym. Celem jego artykułu jest ukazanie przydatności modelu „gry w kurczaka” do analiz decyzji i zachowań politycznych. Analizę teoretyczną zjawiska polaryzacji politycznej w odniesieniu do podstawowych zasad demokracji stanowi artykuł Soni Horonziak. Autorka na przykładzie Polski pokazuje efekty działań polaryzujących oraz ich wpływ na wewnętrzną scenę polityczną oraz sytuację społeczną. Z kolei Janusz Golinowski omawia kwestie kryzysu praktyk modernizacyjnych, odnoszącego się do ram konstytucyjnych ładu politycznego. Marta Hoffmann prezentuje zagadnienie unaukowienia dyskursu na przykładzie polskiej debaty dotyczącej pandemii COVID-19. Piotr Borowiec przedstawia koncepcję praktyk repartycji – nową kategorię analityczno-teoretyczną służącą tworzeniu i wyjaśnianiu polityki, szczególnie podziałów społecznych. Weronika Górnicka pisze o teorii krytycznej jako narzędziu kreowania działania politycznego, na przykładzie hiszpańskiej partii Podemos, a Dymitr Romanowski analizuje nową lewicową politykę w Rosji na przykładzie twórczości znanego naukowca i polityka – Borysa Kagarlickiego. Cały numer kończy artykuł z zakresu teorii polityki międzynarodowej, a dokładnie realizmu neoklasycznego; jego autorami są Magdalena Kozub-Karkut i Mateusz Filary-Szczepanik.

Zapraszamy do lektury.